

บทที่ 6

สรุปและเสนอแนะ

สรุปและเสนอแนะ

จากการศึกษาในครั้งนี้ ได้ทำให้ทราบว่า หากมีการขุดคลองเชื่อมสองฝั่งมหาสมุทรเพื่อใช้เป็นเส้นทางเดินเรือแห่งใหม่ของโลก จะก่อให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศและท้องถิ่น โดยเฉพาะจังหวัดในบริเวณรอบแนวคลอง ถึงแม้ว่า การวางแผนทางด้านการพัฒนาระบบพาณิชยนาวิจะเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากและไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ในการเตรียมความพร้อมในแง่ของการให้บริการเกี่ยวกับการขนส่งทางเรือในอนาคต แต่การพาณิชยนาวิกิไม่ใช่สิ่งเดียวที่จะต้องคำนึงถึง เนื่องจากผลกระทบจากการเปิดให้บริการเส้นทางเดินเรือแห่งใหม่นี้ จะขยายไปถึงการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมและการดำเนินชีวิตของประชาชนที่ท้องถิ่น การมีท่าเรือของโลกอยู่ใกล้บ้าน เปรียบเสมือนการยกตลาดของโลกมาไว้ใกล้ตัว ย่อมหมายถึง ความสามารถที่จะนำสินค้าที่ตนมีอยู่ออกขายได้สะดวกขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็จะสามารถหาวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิตได้ง่ายและรวดเร็วขึ้นเช่นกัน ดังนั้น จังหวัดที่จะได้รับผลกระทบมากที่สุดคือ จังหวัดในบริเวณรอบแนวคลองนั่นเอง ได้แก่ กระบี่ ตรัง พัทลุง และนครศรีธรรมราช

เมื่อภาคการผลิตมีการเติบโต จึงมีข้อข้องใจเกิดขึ้นว่า แล้วภาคการผลิตประเภทใดที่รัฐบาลควรสนใจและส่งเสริม เพื่อให้การเติบโตนั้นก่อเกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะแก่คนในท้องถิ่น ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้ โดยวิธีการวิเคราะห์จากตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิต ร่วมกับ การวิเคราะห์จากข้อมูลหัตถศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพการผลิตและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในแต่ละจังหวัด ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพจะเป็นอุตสาหกรรมเบามากกว่าอุตสาหกรรมหนัก ทำให้ได้ข้อสรุปว่า อุตสาหกรรมที่รัฐบาลควรส่งเสริมและสนับสนุน ได้แก่

1. อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปยางพาราหรือผลิตภัณฑ์จากยางพารา และไม้ยางพารา เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปยางพารา อุตสาหกรรมผลิตน้ำยางข้น ยางเครฟฟ์ ยางแท่ง อุตสาหกรรมยางแผ่นรมควัน อุตสาหกรรมยางแผ่นอบแห้ง อุตสาหกรรมการทำเฟอร์นิเจอร์จากไม้ยางพารา เป็นต้น
2. อุตสาหกรรมเกี่ยวกับการแปรรูปอาหาร
  - อุตสาหกรรมแปรรูปผักและผลไม้
  - อุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล

จะเห็นว่าอุตสาหกรรมทั้งสองประเภทเป็นอุตสาหกรรมเบาที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติและผลผลิตจากในท้องถิ่นเป็นวัตถุดิบหลัก นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาค่าตัวทวีคูณและดัชนีความเชื่อมโยงการผลิต จะพบว่า อุตสาหกรรมเกี่ยวกับการผลิตยางและพลาสติก มีค่าตัวทวีคูณผลผลิต(2.9867) ตัวทวีคูณรายได้(1.8125) และค่าดัชนีความเชื่อมโยงการผลิตไปข้างหน้า(2.9867) สูง (ค่าสูงในที่นี้หมายถึงสูงติดอันดับ 1 ใน 3 ของประเภทอุตสาหกรรมนั้นๆ) ซึ่งหมายความว่าเมื่อมีอุปสงค์ต่อสินค้าในอุตสาหกรรมการผลิตยางและพลาสติก จะส่งผลให้เกิดการผลิตในภาคการผลิตอื่นๆ เพิ่มสูงขึ้นมาก (จากผลของค่าตัวทวีคูณผลผลิต) และทำให้รายได้ในระบบเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้นมาก (จากผลของค่าตัวทวีคูณรายได้) เช่นกัน ส่วนภาคการผลิตที่จะได้รับประโยชน์จากการเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตยางและพลาสติกก็คือ อุตสาหกรรมต้นน้ำมากกว่าจะเป็นอุตสาหกรรมปลายน้ำ (จากผลของค่าดัชนีความเชื่อมโยงการผลิตไปข้างหน้า) ส่วนค่าตัวทวีคูณการว่าจ้างแรงงานของอุตสาหกรรมนี้นั้น ถึงแม้จะไม่ได้มีค่าสูงติดอันดับ 1 ใน 3 ของอุตสาหกรรมเบาที่มีค่าตัวทวีคูณการว่าจ้างแรงงานสูง แต่ก็ไม่ได้มีค่าต่ำคือมีค่าเท่ากับ 0.0100

สำหรับอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร เป็นอุตสาหกรรมเบาที่ค่าตัวทวีคูณการว่าจ้างแรงงานสูง (0.0130) จึงเหมาะที่จะเป็นอุตสาหกรรมที่ส่งเสริมเพื่อให้เกิดการดูดซับแรงงานส่วนเกิน ลดปัญหาว่างงาน และอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม ยังเป็นอุตสาหกรรมเบาที่มีค่าดัชนีความเชื่อมโยงการผลิตไปข้างหน้าสูงอีกด้วย (3.8744) และยังมีค่าตัวทวีคูณผลผลิตในระดับค่อนข้างสูง(2.5701) ถึงแม้ว่า จะมีค่าตัวทวีคูณรายได้ไม่มากนัก (1.3996) แต่ก็นับได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นได้มาก

ในภาคใต้มีการปลูกผลไม้อยู่หลายชนิดที่มีคุณภาพและรสชาติดี เช่น เงาะ มังคุด ลองกอง มะพร้าวทุเรียน เป็นต้น รวมทั้งยังมีตลาดรวมพืชผลเกษตรขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ชื่อว่า ตลาดรวมพืชผลหัวอัฐิ ซึ่งในแต่ละวันจะมีชาวสวนชาวไร่จากทั้งในจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดใกล้เคียงนำผักและผลไม้สดๆ มาขายเป็นจำนวนมาก รัฐบาลจึงควรให้การส่งเสริมให้จังหวัดนครศรีธรรมราชกลายเป็นศูนย์กลางการค้าสินค้าเกษตร รวมไปถึงการแปรรูปผักและผลไม้ เมื่อมีการขุดคลองผ่านจังหวัดนครศรีธรรมราชแล้ว จะยังทำให้การค้าสินค้าเกษตรที่เดิมมีอยู่แล้ว ยิ่งขยายมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับการถนอมและแปรรูปอาหารทะเล เป็นอุตสาหกรรมที่รัฐบาลควรให้การสนับสนุนเช่นกัน เนื่องจาก การประมงเป็นอาชีพหลักอย่างหนึ่งของชาวภาคใต้ และอาหารทะเลยังเป็นสินค้าออกที่สำคัญที่หารายได้ให้แก่ประเทศเป็นจำนวนมากเสมอมา

3. อุตสาหกรรมเกี่ยวกับการกลั่นน้ำมัน

เนื่องจาก เส้นทางเดินเรือเส้นใหม่ที่ผ่านบริเวณภาคใต้ของไทยนี้ ได้รับการคาดหวังว่า จะเป็นเส้นทางสายใหม่เพื่อการขนส่งน้ำมันจากตะวันออกกลางมาสู่อุภูมิภาคเอเชีย และเมื่อพิจารณาถึงผลกระทบต่างๆ จากค่าตัวทวีคูณและค่าธรรมเนียความเชื่อมโยงการผลิตของอุตสาหกรรมนี้ พบว่า อุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้ก ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม และเชื้อเพลิงปรมาณู เป็นอุตสาหกรรมหนักที่มีค่าความเชื่อมโยงการผลิตไปข้างหน้าสูงมาก (5.0734)

ทั้ง 3 ประเภทอุตสาหกรรมข้างต้น จัดเป็นประเภทอุตสาหกรรมที่ศึกษาแล้วว่า รัฐบาลควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมอย่างยิ่ง แต่ไม่ได้หมายความว่า รัฐบาลควรส่งเสริมเพียงแค่ 3 อุตสาหกรรมนี้เท่านั้น ส่วนอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่รัฐบาลเห็นสมควรว่าจะสนับสนุนนั้น อาจขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลว่า จะเป็นการส่งเสริมเพื่อวัตถุประสงค์ใด เพื่อเน้นการเพิ่มการผลิตในระบบเศรษฐกิจ เน้นการสร้างรายได้ หรือเน้นการจ้างงาน เหล่านี้สามารถศึกษาเพิ่มเติมและใช้ข้อมูลจากการศึกษาในครั้งนี้นำมาประกอบการพิจารณาและตัดสินใจได้ต่อไป นอกจากนี้ หากมีการลงทุนมากขึ้นในท้องถิ่น จะทำให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจทั้งในระดับท้องถิ่นและรวมถึงระดับประเทศต่อไป

หลังการเปิดดำเนินการใช้คลองเป็นเส้นทางเดินเรือ จะทำให้คนในท้องถิ่นมีเกิดรายได้เพิ่มมากขึ้น และรายได้เหล่านั้นจะกลายเป็นอุปสงค์ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาผลกระทบทางอ้อมที่มีต่อรายได้ อันเป็นผลต่อเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์ของคนในท้องถิ่นหลังจากได้รับรายได้ซึ่งเป็นผลของการดำเนินการและบำรุงรักษาคลอง ในช่วงเวลาต่างๆ คือ 30 40 50 และ 60 ปีข้างหน้า เมื่อทำการรวมผลได้ทั้งจากค่าผ่านคลองโดยตรง และผลได้โดยอ้อม ปรากฏว่า โครงการขุดคลองเชื่อมสองฝั่งมหาสมุทรในบริเวณภาคใต้ของไทย เพื่อใช้เป็นเส้นทางเดินเรือเส้นใหม่ของโลกนี้ จะมีจุดคุ้มทุนของโครงการเมื่อเวลาผ่านไปจนถึงปีที่ 49 นับตั้งแต่เริ่มมีการขุดคลอง

ส่วนการศึกษาทางด้านรายโยกย้ายแรงงานจากค่าความยืดหยุ่นของการโยกย้ายแรงงาน จากภาคเกษตรกรรมสู่ภาคอุตสาหกรรม ตั้งแต่ปี 2538 จนถึงปี 2544 ของทั้ง 4 จังหวัด พบว่า ค่าความยืดหยุ่นของการโยกย้ายแรงงานในทั้ง 4 จังหวัดได้แก่ กระบี่ ตรัง พัทลุง และนครศรีธรรมราช โดยเฉลี่ย เท่ากับ -0.9310 -0.9470 -0.4310 และ -0.7459 ตามลำดับ ถึงแม้ว่า โดยเฉลี่ยแล้วทั้ง 4 จังหวัด จะมีค่าความยืดหยุ่นติดลบซึ่งหมายความว่า จะไม่มีการโยกย้ายแรงงานจากภาคเกษตรกรรมสู่ภาคอุตสาหกรรม โดยพิจารณาจากความแตกต่างระหว่างรายได้ที่แท้จริงของภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรม และความน่าจะเป็นที่จะได้รับการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรม แต่ปัญหาเรื่องการโยกย้ายแรงงานก็ไม่อาจมองข้ามไปได้ในภายหลังจากที่มีการใช้คลองไทย โดยสามารถแบ่งเป็นประเด็นได้ ดังนี้

กรณีที่ 1 ถ้าหากลักษณะของการโยกย้ายแรงงานของแรงงานในทั้ง 4 จังหวัด ยังคงเป็นเช่นเดิม ในกรณีนี้ ถ้าหากแรงงานยังมีแนวโน้มว่าจะยังคงรู้สึกไม่คุ้มค่ากับการเปลี่ยนงาน คือรู้สึกว่า งานที่ตนทำอยู่นั้นให้รายได้ที่เพียงพออยู่แล้วและไม่คุ้มค่ากับการที่จะเสี่ยงไปทำงานในภาคอุตสาหกรรม การที่แรงงานในท้องถิ่นคิดเช่นนี้ จะมีข้อดีตรงที่ ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตรจะไม่เกิดขึ้น แต่เมื่อภาคอุตสาหกรรมมีการขยายตัว ความต้องการแรงงานในภาคอุตสาหกรรมย่อมจะสูงขึ้นด้วยเช่นกัน เมื่อแรงงานในท้องถิ่นยังคงต้องการทำงานในภาคเกษตรกรรม ดังนั้น แรงงานที่จะเพิ่มขึ้นในภาคอุตสาหกรรมย่อมต้องมาจากท้องถิ่นอื่น ซึ่งอาจเป็นแรงงานจากจังหวัดอื่นๆ ในภาคใต้ จากภาคอื่นๆ หรือแม้กระทั่งแรงงานจากต่างประเทศ ซึ่งปัญหาจากแรงงานที่มาจากท้องถิ่นอื่นนี้อาจจะเกิดขึ้นได้ เช่น ปัญหาความแออัดของที่อยู่อาศัย มลพิษ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในท้องถิ่นและต่างถิ่น เป็นต้น ซึ่งรัฐบาลจะต้องหาแนวทางเพื่อรับมือกับปัญหาเหล่านี้

กรณีที่ 2 เกิดการโยกย้ายแรงงานจากภาคเกษตรกรรมสู่ภาคอุตสาหกรรม ในกรณีนี้ อาจเกิดขึ้นได้ เนื่องจาก เมื่อภาคอุตสาหกรรมมีการขยายตัว ความต้องการแรงงานย่อมมากขึ้น โอกาสของการได้รับการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งแรงจูงใจจากความแตกต่างของค่าจ้างการทำงานอาจสูงขึ้น ทำให้แรงงานมีความต้องการโยกย้ายแรงงานจากการทำการเกษตรไปสู่การเป็นลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น ซึ่งหากเป็นเช่นนี้ จะทำให้ภาคเกษตรกรรมเกิดการขาดแคลนแรงงาน ส่งผลถึงผลผลิตจากภาคเกษตรที่จะต้องลดลง ภาคอุตสาหกรรมที่ต้องใช้วัตถุดิบจากภาคเกษตรมาทำการผลิตก็จะได้รับผลกระทบจากต้นทุนที่จะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งหากมีแนวโน้มว่าจะเป็นเช่นนี้ รัฐบาลจะต้องหานโยบายที่จะจูงใจให้แรงงานยังคงทำการเกษตรต่อไป หรือหาแรงงานมาชดเชยในภาคเกษตร

จากการศึกษาทั้งหมดนี้ ทำให้เห็นถึงแนวโน้มของระบบเศรษฐกิจที่จะต้องเติบโตขึ้นภายหลังจากที่มีการชุดและเปิดดำเนินการใช้คลอง ตลอดจนเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเมื่อถึงเวลานั้น ถึงแม้ว่า การตัดสินใจที่จะทำการชุดคลองเชื่อม 2 ฝั่งมหาสมุทรจะยังไม่เกิดในเร็ววันนี้ แต่ถ้าหากวันใดมีการตัดสินใจชุดคลองขึ้นมาจริงๆ จะได้มีการเตรียมตัวได้อย่างถูกต้อง ทั้งในแง่ของการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรม การเตรียมความพร้อมในเรื่องของสาธารณูปโภค และการเตรียมรับมือกับปัญหาการโยกย้ายแรงงานจากภาคเกษตรกรรมสู่ภาคอุตสาหกรรม

อย่างไรก็ตาม การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการชุดคลองเชื่อมมหาสมุทรเพื่อใช้เป็นเส้นทางเดินเรือแห่งใหม่ของโลกนั้น จะต้องมีการศึกษาในรายละเอียดให้ลึกซึ้งกว่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทั้งในแง่ของเส้นทางที่แน่ชัด ผลกระทบต่อเศรษฐกิจในเชิงลึก เช่น การลงในรายละเอียดของแต่ละอุตสาหกรรม (เนื่องจากในการศึกษาครั้งนี้ ทำให้เห็นเพียงภาพโดยรวมเท่านั้น) ผลกระทบทางด้าน

สิ่งแวดล้อม ผลกระทบทางด้านสังคม เช่น เมื่อมีการย้ายเข้ามาของแรงงาน จะต้องมีการแก้ปัญหาหรือวางแผนอย่างไรในการจัดการเรื่องที่อยู่อาศัย ระบบสุขอนามัย เป็นต้น ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ ไม่อาจทำการศึกษาได้ทั้งหมดโดยคนเพียงคนเดียว ดังนั้น หากมีนโยบายจะทำการชดเชยหรือมีแนวโน้มว่าจะทำ ควรมีการศึกษาอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

ข้อจำกัดในการศึกษา

ด้วยเวลาและงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้การศึกษานี้ เป็นการศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิที่ถูกรวบรวมมาแล้วจากสถาบันหรือสำนักงานต่างๆ แล้วนำมาคำนวณและประมวลผลอีกครั้ง ซึ่งจะไม่สามารถทำให้ผู้ศึกษาได้เห็นภาพหรือลักษณะของท้องที่ที่กำลังศึกษาด้วยตัวเอง ซึ่งจะทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจถึงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน รวมถึงความคิดเห็นของคนในท้องถิ่นเกี่ยวกับเรื่องของการชดเชยของไทย

นอกจากนี้ ในส่วนของตารางบัญชีการผลิต-ผลผลิต ที่ใช้ในการคำนวณนั้น มีขนาดเพียง 26 คูณ 26 เท่านั้น ทำให้เห็นภาพของแต่ละอุตสาหกรรมแบบกว้างๆ ไม่สามารถเจาะลึกในรายอุตสาหกรรมได้มากนัก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้ศึกษาไม่สามารถหาข้อมูลในระดับจังหวัดได้ละเอียดเท่าที่ควร และมีการตั้งข้อสมมติให้ค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองบัญชีการผลิตระดับจังหวัดจะเท่ากับค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองบัญชีการผลิตระดับประเทศ และกำหนดให้สัดส่วนของมูลค่าเพิ่มของผลผลิตในแต่ละสาขาการผลิตต่อมูลค่ารวมของสาขาการผลิตนั้นๆ ในระดับจังหวัดเท่ากับสัดส่วนของมูลค่าเพิ่มของผลผลิตในแต่ละสาขาการผลิต ต่อมูลค่ารวมของสาขาการผลิตนั้นๆ ในระดับประเทศ รวมทั้งข้อมูลในระดับจังหวัดบางอย่างที่มีล่าสุดข้อมูลจากปีที่ล่วงมาแล้ว 2-3 ปี ซึ่งทำให้ข้อมูลที่ได้ไม่ใช่ปัจจุบันอย่างที่ผู้ศึกษาต้องการอยากให้เป็น เพื่อให้ท่านผู้สนใจได้รับข้อมูลล่าสุดเท่าที่จะสามารถทำได้

รวมทั้ง ในการศึกษาหาผลกระทบทางอ้อมนั้น ยังไม่ได้ทำการศึกษาถึงผลได้ทางอ้อมอันจะเกิดจากการลงทุนที่จะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจมากกว่าเดิม รวมทั้งยังไม่ได้ทำการศึกษาถึงผลเสียทางอ้อม เช่น ผลจากการทำลายสิ่งแวดล้อม การเกิดมลพิษ ปัญหาสังคมจากการโยกย้ายแรงงาน เป็นต้น ดังนั้น หากมีการศึกษาในครั้งต่อไปของผู้ที่สนใจ อาจเป็นการศึกษาในส่วนต่างๆ เหล่านี้ จะทำให้สามารถศึกษาผลกระทบจากการมีคลองได้อย่างครบถ้วนและถูกต้องมากขึ้น